

stadens namn i en inhemsk urkund. Om namnet Sigtuna se M. Olsen i *Namn och Bygd* 5 (1917), s. 90 f., O. v. Friesen i *UFT* h. 37 (1922—23), s. 38 f., *Namn och Bygd* 18 (1930), s. 96 f. Överraskande är, att här finna dativformen *Sigtunum* efter prep. *til*, i stället för genitivformen *Sigtuna*. Det torde, såsom Bugge framhåller, vara det äldsta svenska exemplet på att *til* förbindes med dativ. Sannolikt beror det på att dativformen av ett ortnamn var den oftast brukade formen; ristaren har kanske haft i tankarna ett sådant uttryck som *hon ær gravin i Sigtunum* 'hon är begravd i Sigtuna'.

Floderus har antagit, att den Sven, som har låtit rista gravmonumentet U 395 över sin döda hustru, har varit samme man som ristaren Sven, som har utfört ristningen på U 382. Detta synes emellertid vara högst tvivelaktigt. Sven var ett mycket vanligt namn. Och såväl teckning som utförande tala i varje fall emot att U 382 och U 395 ha varit ristade av samme man. Större skäl finnas för att förmoda, att U 383 och U 395 äro utförda av samme ristare och måhända ha tillhört ett och samma gravmonument.

396. Sigtuna, S:t Pers ruin. Nu i Statens Historiska Museum.

Pl. 53.

Litteratur: O. Juel, Sigtunas runstenar (i: *UFT* h. 26, 1908), s. 8; E. Floderus i: *Svenska folket genom tiderna*, Bd 2 (1938), s. 63.

Äldre avbildning; O. Juel foto a. a. fig. 3; Floderus a. a.

Stenen fanns år 1887 i koret av S:t Pers ruin och flyttades följande år (jänte U 388 och U 397) till Statens Historiska Museum i Stockholm (inv.-nr 8272:1). Äldre uppgifter saknas.

Rödgrå sandsten. Höjd 0,83 m., bredd 0,67 m.

Ristningen består av ett stort kors med nedåt förlängd stam och spetsvinkliga flikar mellan armarna, tillsammans bildande en stjärnformig figur. Utefter stenens kanter en ram av två linjer. Någon inskrift har aldrig funnits, och ramen är mycket smalare än ett inskriftsband brukar vara. Korsets form har motsvarighet på flera runstenar och tyder på att ristningen har kommit till under runstenstid.

Stenen har sannolikt varit en gravsten, lagd på en grav. Den är nedtill avslagen, och ristningen är delvis skadad.

397. Sigtuna, S:t Pers ruin. Nu i Statens Historiska Museum.

Pl. 56.

Litteratur: D 2:190. P. J. Lindal, Forskningar i Sigtuna-ängden hösten 1875 (ATA); *UFT* h. 5 (1876), s. 57; O. Juel, Sigtunas runstenar (i: *UFT* h. 26, 1908), s. 6.

Äldre avbildningar: Dybeck a. a.; Juel foto a. a. fig. 5; H. Faith-Ell foto 1925 (ATA).

Dybeck omtalar »nio stycken af en krossad runsten, hvilka funnits vid rödjning af golvet i S:t Pers kyrkruin och nu ligga i kyrkan. Blott två af dessa stycken, med en del af runstens kors, passa till hvarandra. Alla nio töra knapt utgjort en tredjedel af hela runstenen.» Enligt *UFT* h. 5, s. 57 funnos år 1876 »7 med inskrift försedde bitar, liggande å marken inom murarne» i S:t Per. 6 av dessa bitar kunna identifieras med stycken på Dybecks teckning (3 av Dybecks stycken sakna runor), och därtill har sålunda kommit ett nytt stycke med runorna *ui*. — Sedan 1888 förvaras 6 fragment i Statens Historiska Museum (inv.-nr 8272:3); därtill komma 2 stycken utan ristning, som möjligen ha tillhört samma runsten. Tre av styckena på Dybecks teckning (*G, *H, *I) äro sålunda förkomna.

Ljust rödgrå sandsten.

Fragment A 36×24 cm., B 25×20 cm., C 40×25 cm., D 25×16 cm., E 23×26 cm., F 22×13 cm.

Ristningen är huggen med mejsel, och prickformiga märken efter mejselhuggen äro synliga.
Inskrift:

A: f · auk B: bur C: ark *G: apu - *H: - · si - *I: n · au

Fragmenten D och E, som passa samma, innehålla delar av ett kors, säkerligen från stenens mitt; fragmentet F en liten bågböjd linje.

UFT h. 5, s. 57 innehåller (efter P. J. Lindal) ett misslyckat och säkerligen på fri hand gjort försök att få ett sammanhang i inskriften:

apurburn · au ... uiarf · auk · si ... es

På detta sätt kunna fragmenten ej passas samman.

Anm. I UFT h. 5 (1876), s. 57 omnämnes, att »ännu en bit med runorna au × fördes hösten 1875 till samma ställe [d. v. s. S:t Pers ruin] från stadens rådstuga». Detta fragment synes numera vara förkommet. Det kan knappast ha hört till samma runsten som fragmenten U 397, eftersom × brukas som skiljetecken.

398. Sigtuna, S:t Pers ruin. Nu i Sigtuna fornhem.

Pl. 55.

Litteratur: E. A. Björkman, Beskrivning av S:t Pers kyrkoruin 1866 (ATA), brev till Riksantikvarien ²¹/₁ 1866 (ATA); E. Brate, Anteckningar 1896 (ATA); O. Juel, Sigtunas runstenar (i: UFT h. 26, 1908), s. 8.

Äldre avbildningar: E. A. Björkman, teckning 1866 (ATA); Brate foto 1896 (ATA); Juel foto a. a. fig. 8.

Det första omnämnandet av denna runsten finnes i en beskrivning av S:t Pers ruin, författad av kapten E. A. Björkman 1866. Sedan han omtalat stenen U 394, som låg »i södra dörren», fortsätter han; »Straxt invid och söder om denna sten, således utanför ingången, ligger en mindre, särdeles vacker och slät håll af sten, i hvars östra kant finnes några runor, men hvilka dock icke bilda någon mening eller ord.» Under reparationsarbeten i S:t Per år 1896 blev stenen ånyo iakttagen; den blev nu upptagen och inlagd i ruinen. År 1935 lämnade Riksantikvarien medgivande, att de runstensfragment, som vid denna tid förvarades i S:t Pers ruin och blivit inlagda där efter att ha anträffats i olika delar av staden, skulle få deponeras i Sigtuna fornhem (U 398—404). U 398 har inv.-nr 1397 och förvaras nu liggande på gårdsplanen.

Stenen har brustit sönder på mitten och består sålunda av två ungefär lika stora stycken. Den sammanlagda längden är 1,10 m. Stenen är svagt trapezformad: upptill (vid runorna) 0,50 m., nedtill 0,60 m. Det bredare stycket saknar all ristning. Det smalare visar i mitten rester av ett kors och i övre kanten en rak ram med några runor. Stenen är sannolikt en liggande gravsten. Möjligen låg den på ursprunglig plats ända till år 1896.

Inskrift:

r · tufa · fa

5

... [æfti]R Tofa, fa[ður sinn] ...

»... efter Tove, sin fader ...»

Till läsningen: Alla runorna äro säkra, ehuru de fyra sista äro skadade.

Om mansnamnet Tofi se Sö 283.

Ristningen har, såsom Brate har påpekat, samma bredbottnade utförande som U 394. Ty-